

Sosialismin oppi

KOMMUNISTINEN MANIFESTI*)

Eräs tunnettu porvarillinen taloustieteilijä professori W. Sombart on kirjassaan *Sosialismi* (5 pain., siv. 53, Karin kään. 54) lausunut Kommunistisesta Manifestista seuraavat merkilliset sanat: "Sekin, joka on vuosikymmeniä ahkerasti tutkinut sosialistisia asioita, löytää "Kommunistisesta Manifestista" yhä uudelleen uusia odottamattomia, kuulumattomia totuuksia. Minä olen lukenut kirjan satoja kertoja ja joka kerta kun otan sen käteeni, kiinnyn siihen uudelleen." Kun porvarillinen professori, vaikkakin vasemmalla siivellä porvariston maailmassa, näin lausuu sosialismin peruskirjasta, niin täytyy uskoa, että se todellakin sisältää jotakin erinomaista.

Mutta toiselta puolen on sängen merkillistä, että esim. Arturo Labriola, "Italian sosialismin vasemman siiven johtaja", pitää Komm. Manifestia plagiaattina, ryöstökyhäelmänä. Hän väittää, että mahdotonta on kieltää sitä tosiasiaa, että Victor Considerantin demokraattinen manifesti on Komm. Manifestin oikea isä ... Enempää kuin tämä ei Marx ole meille sanonut, ei saakaan enempää."

Viimeisen väitteen ontouden on Kautsky (*Neue Zeit* 24 vuosik. siv. 697 seur.) pätevällä tavalla osoittanut.

Totta kyllä on, että ennen Komm. Manifestin ilmestymistä oli julaisu koko joukko kaikenmoisia "Manifesteja" aina Babeufin kuuluisasta "Yhdenvertaisten manifestista" (*Manifeste des Egaux*) saakka, joka onkin ensimmäinen köyhälistötietoisuudesta lähtenyt manifestijulkaisu ja jossa pontevin sanoin köyhälistön vaatimuksia porvaristoon nähden esitetään. Komm. Mani-

*) *Komm. Man. Kirj. Marx ja Engels, suom. N. R. af Ursin* 1906. Hinta 35 p. 11,000 k:sta jällellä 300.

festin edelläkävijänä ovat muun muassa myöskin Weillingin kirjoitukset, varsinkin hänen "Ihmiskunta, mimmoinen se on ja mimmoinen sen pitäisi olla", joka v. 1838 ilmestyi jonkunlaisena "Oikeamielisten liiton" manifestina. Paitsi Babeufin, Weillingin ja Consideratin "manifestit", ovat Marxin ja Engelsin Manifestiin suuressi vaikuttanut ranskalaisen Pecqueurin (lue Peköör) kuuluisa teos "Theorie nouvelle d'economic sociale", joka ilmestyi v. 1842 ja jossa on paljonkin aatteita, jotka sitten esiintyvät Komm. Manifestissa ja muissa Marxin ja Engelsin teoksissa, mm. materialistisen historiiankäsitteksen perustukset, etenkin siinä väitteessä, että "taloudellinen epätasaisuus on kaikkien muitten epätasaisuuksien lähde: siveellisen, henkisen ja ruumiillisen kehityksen." Sitäpaitsi ovat myöskin Sismondin (jolle varsinkin Engels on paljon velkaa ja joka laski ensimmäisen perustuksen Marxin lisäarvo-opille. (St. Simon'in) jossa jo hämmöittää luokkataisteluaate, ja Fourierin teokset olleet tärkeinä tekijöinä Komm. Manifestin aatteiden muodostamisessa. Eikä kukaan kielläkään, että esim. Consideratin, Fourierin etevimmän oppilaan, teoksissa, etenkin teoksessa "Destinee sociale" v:ita 1834—45, kurjistumis- ja konsentratsiooniopit jo ovat selvästi lausutut ja esitetyt. Niin, Kautskykin (N. Zeit. 24 v., s. 698) myöntää empimättä, että nämä aatteet löytyivät Consideratin Manifestissa, kuten monet muutkin Komm. Manifestin aatteet senaikuisessa sosialistisessa Ranskan ja Englannin kirjallisuudessa, vaikka tarkotusperä olikin erilainen.

Mutta jos nyt Marx ja Engels Komm. Manifestissa suuressakin määrin käyttivät edellistä kommunistista kirjallisuutta, niin mikä sitten on Komm. Manifestin ydin, mikä on Marxin ja Engelsin varsinaista omaisuutta siinä?

Engels on itse 1883 painoksen esipuheessa määrittelyt Manifestin ydinkohdan seuraavilla sanoilla: "Manifestin läpinäkyvä perusajatus on seuraava: että taloudellinen tuotanto ja siitä välttämättömästi johtuva kunkin historiallisen aikakauden yhteiskunnallinen jako

muodostaa perustan tämän aikakauden valtiolliselle ja tiedolliselle (intellektuel) historialle; että siis (sen jälkeen kun maan yhteisö on lakannut) koko historia on luokkataistelujen historia, taisteluja riistonalaisten ja riistävien, hallittujen ja hallitsevien luokkien välillä yhteiskunnallisen kehityksen eri asteilla; mutta että tämä taistelu nyt on kehittynyt niin pitkälle, että riistetty ja sorrettu luokka (köyhälistö) ei enää voi vapautua siitä riistävän ja sortavan luokan (porvariston) käsistä, ellei se samalla vapautta koko yhteiskuntaa ainiaaksi riistosta, sorrosta ja luokkataisteluista." Ja samoin tunnustaa venäläinen prof. Tugan-Baranowsky (Der modern sozialismus siv. 180), että Komm. Manifestin varsinainen ansio on siinä "älykkään yksinkertaisessa perusaatteessa, että sosialismin lopputarkoitus saavutetaan ainoastaan sorretun luokan luokkataistelun kautta, että se luokka, jota kapitalistinen järjestelmä painostaa ... päättäväisesti ryhtyy taisteluun omien etujen puolesta." Ja Kautsky on samaa mieltä (N. Z. ylemp.), että Komm. Manifestin päämerkitys on "etenkin tiedossa luokkataistelun merkityksestä yhteiskunnallisen kehityksen tekijänä ja tämän tiedon sovitamisessa köyhälistön luokkataisteluun." Vaikka muut sosialistit tiesivät luokkataistelusta, eivät he ymmärtäneet, "mitenkä se välttämättömästi sukeutui taloudellisesta kehityksestä ja valmisti uutta yhteiskuntaa". Aivan sama on Antoni Labriolan mielipide, joka on kirjottanut esityksen Komm. Manifestista (ransk. pain. 1897 siv. 29, saks. Mehringin julk. 1909, siv. 5). Sillä kaikki entiset utopistiset sosialistit olivat perustaneet oppinsa ja uskonsa niin sanoakseni rakkauteen, siihen vakaumukseen, että sovinnollisuus ja ymmärtäväisyys saattaisivat ylemmät kansanluokat ja kapitalistit myöntytyksiin. — Saint Simon haaveksi uutta sopusointuisaa kristinuskoa, Pecqueur "veljesliittoa" (philadelp-hi) Owen hallitusten hyväntahtoisuutta ja Fourier miljonäärien uhraavaisuutta —; vasta Marx ja Engels näkivät selvemmin kuin kukaan muu, että koko menestys uuden yhteiskunnan luomisessa yksinomaan riippui

taistelusta, jonka köyhälistö leppymättömästi suoritti riistäjiään vastaan. Ensimmäisen opetuksen tässä saivat he nähtävästi Babeufin kapinasta, mutta ennen kaikkea Englannin suuresta ja mahtavasta chartistiliikkeestä, huolimatta siitä, että se juuri Komm. Manifestin ilmestyessä oli kuolemaisillaan. Eivät missään koko Komm. Manifestissa Marx ja Engels vetoa ihmisen "luonnolliseen oikeuteen tai tasaarvoon", kuten esim. Rousseau (lue: Rusoo) teki, vaan kaikki on vain "luonnollista kehitystä". Koko kapitalistinen yhteiskunta hävittää itsensä — se onkin se toinen suuri aate, joka Komm. Manifestissa vallitsee. Niinkuin feodalismi joutui häviöön siten, että porvariston tuotantovoimat kasvoivat yli silloisten tuotantosuhteitten, s. o. omaisuussuhteitten, samoin kasvavat porvariston synnyttämät tuotantovoimat nykyisten tuotantosuhteitten yli ja hajoittavat ikäänkuin luonnonvoimain tavoin nykyisen porvarillisen, kapitalistisen yhteiskuntajärjestyksen. Ja samalla työväki itse *näitten olojen pakosta* pyrkii tämän päämäärän saavuttamiseen. Työväen itsetietoinen toiminta on syntynyt taloudellisten olojen pakosta eikä ole mitään ristiriitaisuutta luonnollisen, pakollisen talouskehityksen ja sen työväen itsetietoisien toiminnan välillä, joka tästä johtuu, vaikka esim. Tugan-Baranowski väärin semmoista otaksuu (*Der mod. soz.* siv. 90, 91). Se ei ole muuta kuin, että taloudelliset olosuhteet vaikuttavat ihmisen tahtoonkin ja kääntävät sen vissiin suuntaan.

Kolmas kohta, jossa Komm. Manifesti eroaa kaikista edellisistä ja jälkimmäisistäkin sosialistisista ja porvarillisista yhteiskunnallisista selostuksista, huolimatta siitä, että suuri osa siinä esitetyistä näkökohdista ei ole aineen puolesta aivan uutta, on se verraton taito, millä porvarillisen yhteiskunnan analyysi on suoritettu ja supistettu erinomaiseksi kokonaiskuvaksi, joka hakee vertaistaan koko sosialistisesta kirjallisuudesta.

Englanti ja Ranska, joissa sosialistiset virtaukset ensin esiintyivät, olivat 1830-luvun alkupuolella täydelleen jo porvarillisten vallassa. Ranskan heinäkuun ka-

pina v. 1830 ja Englannin suuri Reformiliike v. 1832 aikaansaivat tämän muutoksen lopullisesti. Mutta näissä molemmissa suurissa liikkeissä eivät suinkaan työläiset saaneet sitä mitä toivoivat eivätkä edes kaikki porvarilliset radikalistitkaan. Sen takia syntyi varsinkin Parisissa koko joukko eri yhdistyksiä kansallisuusvapauden ja köyhälistön vapauttamisen hyväksi, jotka ensin toimivat julkisesti, mutta sitte, kun hallitus niitä ahdisti, pukeutuivat, kuten aina sellaisissa oloissa, salaisuuden vaippaan. Näitten joukossa ovat erittäin mainittavat ranskalainen "Ihmisoikeuksien seura" (Société des droits de l'homme) ja sen saksalainen haaraosasto "Maanpakolaisten liitto" (Bund der Geächtelen) ja "Vuodenaikojen seura" (Société des Saisons) ja sen haaraosasto "Oikeamielisten liitto" (Bund de Gerechten). Maanpakolaisliiton vasensiipi, jonka etunenässä oli lahjakas Th. Schuster, esitti jo puhtaasti proletariaattia oppia (vv. 1834—36) ja hän uhkaa sosialisella vallankumouksella, ellei yläluokka ryhdy parannuksiin. Kun tämän liiton täytyi hajaantua, muodosti Schuster uuden liiton, Oikeamielisten liiton (vv. 1836—39), jonka jäsenluku nopeasti kasvoi ja jonka manifestiksi julistettiin v. 1838 Weitlingin "Ihmiskunta", jonka oppi on kylläkin mullistava, vaikka hyvinkin utooppinen. Kun Oikeamielisten liitto Blanquin mellakoissa hajaantui v. 1839, vetäytyivät jäännökset Lontooseen. Tähän seuraan pyydettiin jo v. 1843 Marx ja Engels yhtymään mutta toistaiseksi he kieltäytyivät. Mutta v. 1847 he suostuivat. Kesällä samana vuonna kutsui liitto itseensä "kommunistiseksi". Tässä perustavassa kokouksessa annettiin Marxille ja Engelsille toimeksi liiton manifestin kirjoittaminen. Luonnos tarkastettiin eräässä "eri Europan kansakunnista kokoonpannussa demokraattisessa kongressissa" noin 10 päivää marras- ja joulukuussa v. 1847, johon Marxkin saapui ja johon kongressiin hänet vastaanotettiin vilkkailla suosiosotuksilla. Helmikuussa v. 1848 ilmestyi itse valmis Manifesti. Komm. Manifestilla astui, kuten Labriola sattuvasti huomauttaa, *socialismi varsinaisesti historian näyttää*

mölle. Sillä tässä kirjassa loi se itsellensä todellisen toimintaohjeen, joka mestarillisesti tulkitsi, mitä köyhälistön povessa vieläkin tänä päivänä liikkuu. Nimeksi ei se saanut *socialistinen* manifesti, koska, kuten Engels 1890 vuoden esipuheessa selittää, sosialistinen liike silloin merkitsi Owen'in, Fourier'in utooppista suuntaa, jota Marx ja Engels juuri aivan itsetietoisesti vastustivat.

Kommunistisen Manifestin eri osat eivät ole kaikki samanarvoisia; epäilemättä voittavat ensimmäinen ja toinen osa yleensä kolmannen ja neljännen ja Marx ja Engels itse myöntävät 1872 vuoden esipuheessa, että muutamat osat, varsinkin mitä tulee erinäisiin revolutionäärisiin toimenpiteisiin myöhemmin saavutetun kokemuksen nojalla ovat osittain vanhentuneet. Ja Engels on itse muodostanut kantansa. Esipuheessa Marxin teoksen "Klassenkämpfe in Frankveich" — olkoonpa sitte niin, kuten Kautsky koettaa todistaa, että Engels teki tämän *jossain määrin* varovaisemmin silloisten olojen pakosta, kuin hän oikeastaan oli tarkoittanut ja ajatteli. Ja voimme rauhallisesti myöntää, että Komm. Man. sisältyy muutamia ilmeisiä erehdyksiä, kuten esim. heti alussa se väite, että keskiajalla porvaristo olisi syntynyt maaorjista, minkä väitteen Marx ja Engels ovat saaneet Saint Simonin etevimmältä oppilaalta Bazardilta, mutta jonka Ant. Labriolakin, Marxin ihailija, myöntää vääräksi. Mutta tällaiset erehdykset eivät vaikuta mitään Komm. Manifestin suuremmoisuuuden vähentämiseksi.

K. M. alkoi väiteellä, että eräs kummitus vaivaa koko Euroopaa: kommunismin kummitus. Merkillistä on, että eräs K. M:n edelläkävijä (pain. Docum. des Sos. IV siv. 164) myöskin alkaa sanoilla: "meidän nykyisten poliitikkojen uhkaava kummitus on kommunismi". Tämän kummituksen haihduttamiseksi sanotaan, on tarpeen saattaa kommunistien oikea oppi selvään päivän valoon.

"Jokainen tähänastinen ihmiskunnan historia on historia luokkataisteluista" kuuluu Komm. Manifestin

torventoitus heti alussa. Kuten ylempänä huomautettiin, oli luokkataistelun aate jo ennenkin tunnettu Saint Simonismissa ja Grünkin, jonka kimppuun Marx ja Engels Komm. Manifestissakin ankarasti käyvät, oli siitä huomauttanut. Samoin myönsi Ranskan ministeri Louis Philiopen aikana Guisot sen pätevyuden, vaikka hän arveli tuon luokkataistelun loppuvan porvaristovaltaan. (Marx ja Engels muistuttavat kuitenkin eräässä nuotissa, että luokkataistelu rajoittuu historialliseen aikaan eikä käsitä esihistoriallista aikaa). K. M. näyttää sitte, mitenkä uudet löydöt muissa maanosissa laajensivat tuotannon, muuttivat feodalisen tuotannon ensin manufaktuuriksi (suureksi käsiteollisuudeksi) ja sitte industrialismiksi, täten särkien koko feodaalisen yhteiskunnan: tuotanto maailman markkinoita varten, joka taas kehitti kulkuväyläverkon, oli kasvanut niin suureksi, ettei se enää mahtunut ahtaisiin feodaalisiin puitteisiin. Porvariston aika alkoi. Syntyi vastaava voimankasvu, syntyi porvarillinen valtio, laki, siveelliset ja uskonnolliset käsitteet saivat porvarillisen leiman. Porvarillinen liike on suorittanut suuren sivistystyön: vapaa kilpailu synnyttää uusia keksintöjä, pakko hankkia uusia markkinapaikkoja kaukaisissa maanosissa yhä lisääntyvälle tavaratulvalle tuopi porvarillisen kulttuurin näihin maihin ja kasvava teollisuus vetää yhä enemmän maalaisjoukkoja sen palvelukseen maalaismaisesta tylsyydestä (Idiotismus des Landlebens). Mutta samalla se luopi monta suurta epäkohtaa: kaikki, avioliittokin, punnitaan (salaisesti tai julkisesti) rahan mittapuulla; kuten jo Carlyle sanoi, ihmisten kesken on vain "cash nexus"; ylituotanto syntyy kilpailun nojalla, kun jokainen tuottaja koettaa saada voiton toiselta tavaroitten halpuudella ja menekin lisääntymisellä; kriisit syntyvät silloin ja kurjuus kasvaa työväenluokassa. Mutta olojen paino herättää työläiset unesta, kun huomaavat, että ovat ainoastaan koneen käsiä, työväen epävakava asema nostaa heidän itsetietoisuuttaan ja he ryhtyivät taisteluun, eri tavalla, porvaristoa ja kapitalistista järjestelmää vastaan. Mutta "jokainen luokkataistelu on valtiollista taistelua". Ja sen tähden

kohdistuvat köyhälistön ponnistukset valtiollisen vallan hankintaan: sehän oli se suuri aate, jota Lassalle sitte aina terotti työväestön mieleen ja se ymmärretään jo köyhälistön keskuudessa yhä selvemmin kaikissa maisissa; se viepi vihdoin köyhälistön voittoon. "Porvariston pystyssä pysymisen ja hallituksen ehtona on rikkauden kasaantuminen yksityisten käsiin, pääoman muodostuminen ja enentyminen" — joko suurten kapitalistien tai niistä riippuvien osakeyhtiöitten käsiin —; "porvaristo valmistaa ennen kaikkea oman haudankaivajansa (= itsetietoisensa ja toimeliaansa köyhälistön). Sen perikato ja köyhälistön voitto ovat yhtä välttämättömiä."

Näillä sanoilla lopettavat Marx ja Engels K. M:n ensimmäisen osan. Ihmeteltävä on se johdonmukaisuus, millä tekijät siinä esittävät porvariston välttämättömän synnyn feodaalisista oloista ja edellisen suuren historiallisen tehtävän, mutta samalla sen yhtä välttämättömän, taloudellisista olosuhteista johtuvan häviön ja köyhälistön luonnollisen voiton. Taloudellinen kehitys tuopi sekä toisen että toisen mukansa *pakosta*. Hegel, Marxin ensimmäinen oppi-isä filosofian alalla, on lausunut: "ymmärtäminen on voittamista" (Verstehen heisst Ueberwinden) ja sen kautta, että Marx ja Engels suurella nerollansa ovat tunkeutuneet kapitalistiseen ja porvarilliseen maailman salaisimpiin komeroihin, ovat he, kuten kaikki suuret johtajat, melkoisesti auttaneet kansan syviä rivejä, työväestön sankkoja joukkoja lopullisesti voittoon.

Miten suuri ero on Marxin ja Pecqueurin välillä, jolle jälkimäiselle kuitenkin Marx on henkisesti hyvin paljon velkaa, kuten Engels Sismondille, saman asian käsittelyssä, siitä vain yksi ainoa esimerkki. Pecqueur väittää, että "todennäköistä on, että Europan vallat, jos tarvitaan, heittävät Aasiaan lukemattomia sotajoukkoja estääkseen sitä panemasta esteitä niiden teollisuuden kehitykselle ja uudistavat merellä verisiä taisteluita hankkiaksensa itsellensä uusia tavaramarkkinoita". Sanasta "todennäköistä" huomaa, ettei Pecqueur, kuten Marx, vielä ollut tunkeutunut kapitalismin yti-

meen; sillä Marx osottaa jo K. Manifestissa, että uusien siirtomaitten hakeminen on itse kapitalistisesta järjestelmästä johtuva, välttämätön toimenpide.

Toisessa Komm. Man. osastossa kääntyvät Marx ja Engels pääasiallisesti niitä vastaan, jotka vastustavat sosialismia kaikenmoisilla vastaväitteillä. He väittävät, että kommunistit eivät suinkaan tahdo hävittää omaisuutta. "Nykyisessä yhteiskunnassa puuttuu 9/10: lta sen jäsenistä yksityisomaisuutta; se on olemassa juuri sen kautta, että se 9/10 puuttuu." 1/10 omaisuuden hävittämisellä se annetaan 9/10:lle. Silloin loppuisi se asiointi, että "ne, jotka nykyisessä yhteiskunnassa työtä tekevät, eivät saa mitään omaksensa ja ne, jotka omaksensa saavat, eivät työtä tee": ihmisen ryöstäminen toisen ihmisen kautta loppuisi. Sama on asianlaita, mitä tulee isänmaallisuuden hävittämiseen. Köyhälistöltä ei voi hävittää isänmaata, kun hänellä ei oikeastaan semmoista ole — tämän väitteen esittävät mm. jo Babeuf ja Weitling —: siitä on kapitalismi riistöllään pitänyt huolen. Selvää on, että vasta silloin voi köyhälistö tuntea oikeata isänmaanrakkautta, kun senkin hyvinvointi tässä isänmaassa kasvaa eikä hän vain ole kapitalismin orja ja isänmaa todellisuudessa vain on porvarillinen yhteiskunta, joka käyttää valtansa sekä sisällä että ulkoapäin tämän vallan s. o. riiston laajentamiseksi ja sitä varten myös kiihottaa toista kansaa toista vastaan. "Luokkien vastakohtaisuuden hävitessä" — ja sehän on sosialismin lopullisia päämääriä — "kansakunnan keskuudesta, häviää samoin kansakuntien vihamielisyys toisiansa kohtaan." Silloin ei toisella kansalla enää ole syytä käydä toisen kimpuun, kun jokaisella yksityisellä on jotenkin tasainen, hänen työkykyynsä perustuva toimeentulonsa*) Mutta kommunismi hävittää muka perheen ja avioliiton! Tähän vastaavat M. ja E., että juuri kapitalismi hävittää perheen, kun se maksaa niin niukkoja palkkoja miehille

*) M ja E. sanat: "Kun köyhälistön täytyy ensi sijassa hankkia itsellensä valtiollinen valta, kohota kansalliseksi luokaksi... on se itse vielä kansallinen" näyttävät, että he eivät hylänneet kansallisuusaatetta, ainakin väliaikaiseen.

että perheenäitienkin täytyy jättää lapsiensa hoito ja mennä tehtaaseen, siten vieläkin lisäten tuon suuren "reserviarmeijan" usein työttömiä ihmisiä, kun "kriisi" syntyy — vieläpä heittää pienet lapsetkin grottemyllyyn kitumaan. Se on todellakin perheen hävittäminen, jos mikään! Ja avioliiton hävittäminen sosialismin kautta, ei siedä sen enempää tarkastusta. Kapitalistinen järjestelmä, juuri se, tekee avioliiton yhä vaikeammaksi ja luopi sen sijaan kauhean haureuden, *rakkauden* myymisen rahasta. Muuten M. ja E. eivät ole lausuneet mitään tulevaisuuden avioliitosta. Yhtä varovaisia he ovat olleet uskonnollisessa kysymyksessä. He lausuvat yleensä, ettei ole olemassa mitään "ikuisia totuuksia", vaan kaikki "totuudet", uskonnollisetkin ja siveelliset riippuvat aineellisesta kehityksestä. "Henkinen tuotanto muuttuu yhdessä aineellisen kanssa. Jonkun ajan vallitsevat aatteet ovat aina olleet vallitsevan luokan aatteita." Tästä tahdon tuoda vain yhden tepsivän esimerkin. Kun porvaristo taisteli feodalismia vastaan, silloin oli tämä porvaristo "valitunut" uskonnollisissa asioissa s. o. vapaa-ajatteliijoita. Mutta kun köyhälistö nousi Englannissa ja Ranskassa porvaristoa vastaan, silloin oli köyhälistö "valistunut": Englannissa luki vain työväestö Straussin "Jesuksen elämää" ja Feuerbechin ateismin ensimmäisiä kannattajia olivat "Oikeamielisten liiton" kommunistit. Ja mitä enemmän porvaristo on tullut valtaan, on se huomannut, että "uskonto on säilytettävä kansalle", koska se on omiansa pitämään sitä nöyrässä alennustilassa, varsinkin kun voi tämän maailman kärsimyksien sijaan antaa vekselin "taivaallisiin iloihin".

Toinen osasto loppuu väitteeseen, että köyhälistön tulee ottaa tuotantovälikappaleet omaan huostaansa, vasta silloin on sen valta taattu; silloin loppuu kaikki luokkavalta, toisen ihmisen riisto toisen kautta: ja luokkavastakohtineen astuu liittooyhteys, jossa *jokaisen vapaa kehitys on kaiken vapaan kehityksen ehtona*". Ja tähän juuri on sosialismin korkein päämäärä.

Jo parikymmentä vuotta sitte lausui silloinen Eng-

lannin kruununperillinen, myöhemmin kuningas Edward VII, samoin kuin tunnettu valtiomies William Harcourt Englannin alihuoneessa: "me olemme nyt kaikki sosialisteja". Tällöinen lausunto, joka vaikuttaa koomillisesti, näyttää kuitenkin, mitenkä häilyvä vielä meidänkin aikoinamme käsitys sosialismista on. Ennen se tietysti oli vieläkin häilyvämpi — puhumattakaan siitä, että tätä nimitystä ennen, kuten vieläkin, käytetään peloittimena, samoin kuin pöpöä lasten säikyttämiseksi.

Marx ja Engels löysivät siihen aikaan, kun K. M. julaistiin, viisi pääsuuntaa, joiden kimppuun he K. M:n kolmannessa osassa käyvät tieteellisyyden ja ivan mahtavilla aseilla. Näistä viidestä "socialismista", feodaalisesta, pikkuporvarillisesta, "todellisesta", porvarillisesta, ja utopisesta, on vieläkin porvarillinen ja pikkuporvarillinen jälellä eikä utopinenkaan ole aivan sukupuuttoon kuollut. K. M. sotaretki näitä socialismeja vastaan pitää sen takia nytkin paikkansa.

Ehkä kaikkein ankarimmin ahdistavat M. ja E. "todellista socialismia", jonka kannattajien kanssa he ensin itsekin olivat yhteistyössä ja joille ovat jotain henkisesti velkaakin. "Tämän filosofisen socialismin aatteet ovat melkein täydelleen joutuneet unohdukseen; korkeintaan ovat vielä tämän liikkeen johtajien nimet tunnetut: Moses Hess ja Karl Grün (Archiv. für die Gesch des Socialismus I, 1, 41). M. ja E. syyttävät näitä siitä, että he ymmärtämättömästi lainasivat ranskalaiselta socialismilta aatteita, jotka eivät vielä sopineet Saksan oloille, "aikana, jolloin porvaristo juuri alkoi taistelunsa feodaalista itsevaltiutta vastaan" ja että he siten kiiivailla hyökkäyksillään porvaristoa vastaan edistivät itsevaltiuden voittoa. Ja tämä syytös ei suinkaan ollut aiheeton — vaikka kyllä Mehring (Aus den litt. Nachlass & Marx II, 390) on koettanut sitä lieventää — kun lukee seuraavat Grünin sanat: "Tuskin ymmärrän" (Karlsbadin Saksan vapautta sortavia) diplomaatteja, että he jättivät Saksan kansoille vähääkään (vapautta), etteivät kerrassaan kukistaneet kaikkia noi-

ta sotkuisia pyrkimyksiä, kaikkea tuota vapauden huumasta” ja kun ottaa huomioon Grünin Napoleonin ihailemisen, ”joka voimakkaalla kädellä määräsi järjestyksen ja rauhan lain”. — Grün väitti, että Ranskassa edusti humanismia (ihmisyyttä) köyhälistö, mutta Saksassa hengen-aatelisto (Geistesaristokratie) ja hän vaati sosialisteille Goethen esimerkin mukaan valtiollista puolueettomuutta, ihmisyyttä oli ”rakkaudella” rakennettava.. Tämmöiseen tietysti eivät M. ja E. mitenkään voineet suostua, he kun pitivät luokkataistelun korkeimpana tekijänä köyhälistön vapauden pyynnöissä. Grünin kanta ei M. ja E:lle voinut olla muuta kuin ”liikaista, veltostuttavaa kirjallisuutta, mahtipontista”, kauniilla puhekukilla kirjailtua” kieltä, siten ”hankkien vain enemmän menekkiä yleisössä heidän tavaralleen.”

Todellisella mestaruudella kuvaavat M. ja E. muutkin ”sosialismit.”

Kun porvaristo Englannissa ja Ranskassa, myöhemmin myöskin Saksassa osaksi, ryöstivät vallan aatelistolta, koetti tämä hakea kansan syvistä riveistä kannatusta itsellensä, mutta yleensä huonolla menestyksellä. Näitten feodaalisten sosialistien joukkoon ovat luettavat n. s. ”sosialisen kuninkuuden” kannattajat, R. Meyer, Wagener, L. Bucher, kaksi viimeainittua Bismarckin neuvonantajia; Bismarck itse tahtoi käyttää köyhälistöä välikappaleena porvariston kukistamiseksi. Sama peli oli ennen nähty Englannissa, kun esim. vanhoilliset kostoksi viljatullin poistamisesta ajoivat läpi kymmentuntisen työpäivän. Tämän kostoliikkeen vaikutuksen alainen oli myöskin sen esitaistelija Lordi Shawsburg, jos kohta hänen toimintansa näyttää epäitsekkäämmältä kuin muiden. Miten sattuvasti kuvaakaan Marx tuon liehakoitsevan aatelisjoukkion: ”köyhälistön kerjäläispussia he heiluttavat lippuna kädessään kootaksensa kansaa taaksensa. Mutta kun tämä heitä seurasi, huomasi heidän selässään nuo vanhat feodaliset vaakunat ja lähti pakoon äänekkäästi ja epäkunnioittavasti naurahtaan!” Ja ”kuten pappi aina

kulki käsi kädessä feodaalisten kanssa, niin myös papilinen sosialismi feodaalisen kanssa”.

Porvarisocialismi tarkoittaa ainoastaan pieniä parannuksia työväen tilassa — usein vain itsesäilyttämisen vaistosta. Tämä sosialismi käsittää lukemattomia ryhmiä, jotka toimivat hyväntekeväisyyden ja ihmisystävyyden nimessä. Mutta perinpohjaista muutosta oleviin oloihin he eivät suinkaan toivo. Purevasti lausuu niistä K. M.: ”porvariston sosialismi on juuri siinä väitteessä, että porvari on porvari — työväen eduksi”.

Pikkuporvarillinen sosialismi on kukostanut etenkin Ranskassa 1789, 1830 ja 1848 vuosien mullistuksissa ja se rehottaa siellä vieläkin radikalien ja radikalisoituneiden valitsijajoukoissa. Suurporvari on tämänmoisen pikkuporvarin luonnollinen sortaja, mutta sosialisti on yhtä vaarallinen vastustaja, ainakin läheisessä tulevaisuudessa. Epäilemättä tämä sosialismi pysyy elossa suhteellisesti kauan, vaikka sekin vihdoin häviää köyhälistöön, kun industrialismi kehittyy. Se johtuu siitä, ettei pikkuporvarillisuus voi kestää kilpailussa suurten pääomien kanssa, vaikka se koettaa pönkittää olemustansa taantumuksellisilla keinoilla. Luonnollisesti se on kaikkien niiden viimeinen turva, jotka tahtovat käydä kansanvaltaisista kääntymättä sosialismiin.

Viimeisessä osassa esittää K. M. utopisen sosialismin, jonka suuri ansio on kapitalistisen järjestelmän armoton paljastaminen.

Marx ja Engels ovat sängen armottomia Babenfin oppia vastaan, ensimmäisen, ”joka tahtoi viedä köyhälistön suuren vapausliikkeen — *tositoimintaan*” (Ursin, Saksan sosialidemokratia siv. 23). ”Se opettaa askeettisuutta ja raakaa yhdenvertaisuutta”, sentähden, että babonoinismi ei suonut yhdenvertaisille ihmisille (”Egalex”) muuta kuin hallinnon kautta välttämättömimmät elintarpeet. ”Se oli kommunismia sen peittelemättömmässä, tyhmimmässä ja raaimmassa muodossa” julistaa puolestansa sosialistisyöjä, prof. Eisenhart (Geseh. der Nat. ökon, siv. 119).

M. ja E:n suhde varsinaisiin suuriin utopisteihin on

jo ennen esitetty. He kääntyivät, kuten myöskin myöhemmin esim. Carlyle Englannissa sosialismin vastustajien puoleen pyytäen niiltä parannuksia köyhälistön kurjaan tilaan. Mutta yhtä hyvin voisi — poikkeuksista puhumatta — pyytää, kuten Labriola sukkelasti ehdottaa, juristeille, jotka tahtovat lakipykälillä porvariston puolelta parantaa köyhälistön tilaa, että pyydettäisiin paavia vapaa-ajattelijain esimieheksi. Eron tieteellisen ja utopisen sosialismin välillä on K. M. jo toisessa osassa lyhyesti ilmaissut sanoilla: "Kommunistien tietopuoliset perussäännöt eivät suinkaan perustu aatteisiin, jotka toinen tai toinen maailmanparantaja on keksinyt", vaan taloudellisiin olosuhteisiin.

K. M:n viimeinen osa on sangen merkillinen. Ensiksi se aivan selvään tunnustaa, että sosialistinen köyhälistö voi yhtyä yhteiseen toimintaan *edistyneimmän* porvarisiiven kanssa kussakin maassa. Toiseksi, että sosialismi taistelee lähimpienkin päämäärien saavuttamiseksi, mutta samalla "he edustavat nykyisessä liikkeessä liikkeen tulevaisuuttakin." Niin se esim. Saksassa taistelee edistystä edustavan "porvariston kanssa" taantumuksellisia voimia: "itsevaltaista hallitusta, feodaalista maanomistusta ja pikkuporvaristoa vastaan". Mutta silti se ei milloinkaan lakkaa istuttamasta työväestöön niin selvää käsitystä kuin mahdollista porvariston ja köyhälistön vastakohtaisuudesta", jotta taantuvien luokkien häviön jälkeen heti taistelu itse porvaristoa vastaan voisi alkaa". Tämä taktiikka on tietysti paikoillaan ainoastaan siinä, missä feodalismi on hyvin mahtava, ainakin yhtä mahtava kuin porvaristo. Silloin tulee tietysti vieläkin köyhälistön kannattaa kahdesta vastustajasta sitä, joka on vähemmän taantumuksellinen. Tämä taktillinen ohje osoittaa ilmeisesti Marxin ja Engelsin selvää ja käytännöllistä valtiollista älyä.

Ja vihdoin julistaa K. M. peittelemättä Babeufin hengen mukaisesti sosialista vallankumousta, jonka nähtävästi M. ja E. v. 1847 käsittivät väkivaltaiseksi, mut-

ta jonka itse Engels myöhemmin ("Klassenkämpfen" esipuheessa) arvelee voivan tapahtua rauhallisesti.

Mutta ennen kaikkea täytyy agitatsioonin kautta kaikkien maitten köyhälistön yhtyä ja sen takia loppuu K. M. tuohon suuremmoiseseen huudahdukseen: "*Kaikkien maitten proletaarit yhtykää!*"

Suuriarvoinen on se työ ollut, minkä M. ja E. K. M:n sepittämällä loivat köyhälistölle ja koko ihmiskunnalle. K. M. on sosialismin peruskirja, magna charta libertatis. Pieneen vihkoseen on koottu kaikki se, mikä on varsinaista sosialismille, nykyajan ehdottomasti suurimmalle kansanliikkeelle. Ja sen takia se "vielä tänäänkin on paras ja älykkäin agitatsioonikirjamme", kuten Bebel sanoo: "se on muuttunut", kuten Mehring huomauttaa, "koko maapallon köyhälistön yhteiseksi sotalipuksi".

12. 10. 11.

JURISTISOSIALISMI

Juristisocialismi — mitä se on? Epäilemättä moni lukija ei ole kuullut hiiskaustakaan tästä omituisesta nimityksestä. Ja kuitenkin on tuota "juristisocialismia" jotenkin paljon kaikissa sivistysmaissa.

Jokainen tuntee marxilaisuuden ja revisionismin. Edellinen on sosialismi jyrkimmässä muodossaan, revisionismi on sosialismi, jolla lopullinen päämäärä, tuotantovälikappalten ottaminen valtion huostaan, on vielä hyvin kaukana häämöittävä, hetken parannukset pääasiana; pelkästä reformikannasta, joka ei tahdo yhtään tai *hyvin* hämärästi tuota päämäärää, tämäkin sosialismi eroaa.

Juristisocialismi hyväksyy sosialismin päämäärän jyrkimmässä tai lievemmassä muodossa, ja se vaatii, että sosialismi on saatettava oikeusopillisiin muotoihin ja kaavoihin, toisin sanoen että sosialismin aatteitten tulee tunkea koko lainopin läpi; se tahtoo luoda sosialistisen eli "sosiaalisen oikeusfilosofian." Se eroaa siinä sosiaalisesti reformeeraavasta lainopista, jolla on paljon